

TOLMINSKI GLAS

L. 1.

Tolmin, 23. decembra 1944

Št. 22

Božič 1944

»Srečen Božič,« smo si voščili lani. In pristavili smo še: »Upajmo, da bomo prihodnji Božič preživeli že v miru!

Prav tako si bomo verjetno voščili tudi letos. Upajmo pa, da nas želja in upanje o koncu ne bosta tako varala, kot sta nas v tem letu. Pa ne samo varala, da nas ne bosta še bolj razočarala, kot sta nas letos. Kajti namesto miru, namesto sreče in zadovoljstva, namesto ljubezni in tihega sožitja, so danes naši domovi in družine v njih ena sama velika žalost, ena sama velika solza. In naša zemlja je kot od strasti, ognja in sovražstva prižgana plamenica, ki vsak dan bolj gori, ki vedno bolj uničuje in požiga tisto, kar nam je drago.

Božje Dete, ki je prišlo na svet, je prineslo ljudem mir. Kaj vse se skriva v tej skrivnostni besedi; koliko najlepših čustev, koliko družinske sreče, koliko upanj in hrepenenj MIR...

Na zemlji pa je čisto drugače...

Na zemlji ni miru... Poglejmo vendar enkrat v svoja srca in povejmo vsak sebi, kdo je vendar kriv, da ni na zemlji miru. Ali nismo krivi sami? Ali ne večamo svojo nesrečo in naš obup sami z nepremišljenimi dejanji, morda celo z zločinskimi dejanji. Človek sam sebi kroji usodo. In mi? V tem letu, kako smo si jo krojili? Žalostno? Morda prav? Da, različni smo bili! Vendar pa lahko odkritosrečno odgovorimo, da so mnogi storili vse, kar je bilo v njihovi moči. Mnogi so spoznali, kje je rešilna pot in kje je mir in so začeli hoditi po tej poti. Toda še vedno premalo. Še vedno je preveč ljudi, ki zapeljavajo, zlobni ali zaslepljeni silijo v prekletstvo. Ne vedo, da je komunizem dete zla, da je komunizem počelo vseh nesreč in tegob. Kadar bomo torej daleč od otroka nesreč, kadar bomo zasovražili počelo naše narodne nesreče, družinskega miru in tihožitja, takrat šele se bo naselil v naše hiše mir, takrat šele se bo našemu narodu in našim dru-

Kdaj bo konec vojne...

Človek ne ve, koliko bi dal onemu, ki bi mu z gotovostjo povedal, kdaj bo konec te nesrečne vojne. In še več bi dal človek tistemu, ki bi znal tudi povedati, kakšen bo vendar ta konec in pa, ali ga bomo dočakali ali ne. A takega človeka ni in ga noče biti. Nihče nam ne zna razjasniti te zagonetne uganke, ki je težja od ne vem kakšnega problema. Kajti vsa dogajanja v Evropi in izven nje so zavita v megleno kopreno nejasnosti, so zavita v skoraj nerazumljivo meglo negotovosti, iz katere utegne le politično dozorel človek razbrati, kaj vse bomo pred koncem morali še pretrpeti in preboleti. Marsikdo se vse te prihodnosti boji in ta strah utegne biti popolnoma upravičen.

Kaj pravijo neumni

Ne samo enkrat, tisočkrat so že rekli, da bo konec vojne čez štirinajst dni. V tem pa ne kažejo samo svoje nevednosti ali svoje norosti, ampak imajo pri tem prav posebne namene, zazibati ljudi v sladko omotičnost in v sanjivo prepričanje, da je konec že pred durmi, in tako neuke ljudi zvaljajo v svojo past, jih naganjajo v gozdove, jih naganjajo v nesmiselno borbo »proti okupatorju«, jih naganjajo v boj proti lastnemu narodu.

žinam povrnila sreča in blagostanje. Da pa se bo to moglo zgoditi, spreglejmo čimprej vsi, spoznajmo čimprej vsi, kje nam je rešilna in edina prava pot.

Ni pa dovolj samo spoznanje. Tudi narediti moramo kaj proti našemu največjemu sovražniku. Uprimo se mu vsi z vso močjo, uničujemo ga vsepovsod, tako bomo šele zaslužili, da se tudi k nam, tudi v naše družine in v naše domove vrneti sreča in mir.

Šele če bomo to storili, bomo lahko vedno bolj upali, da bo prihodnji Božič lepši od letošnjega.

Še večji norci pa so tisti ljudje, ki verjamejo tisočkrat ponavljani in tisočkrat zlagani frazi: Konec vojne bo čez štirinajst dni... In motil bi se, če bi kdo mislil, da takih ljudi ni več, ki bi to verjeli. Ne samo, da so še, ampak še precej jih je. Če pa že morda ne verjamejo pa vsaj delajo tako, kot da bi temu verjeli. Oboje je nesmiselno, in to drugo je hujše od prvega. Zato pa tudi, kar je čisto logično, ne nehajo trobiti v svoj komunistični rog, trobijo kar naprej in bodo tako dolgo trobili vanj, da se bodo razleteli oni sami in njihovo trobilo.

Kaj pravijo pametni...

Vedno in povsod opozarjajo: Ljudje božji! Vojne še ne bo konec! Zato bodite pametni! Ne nasedajte! Ne verjemite lažnjivim prerokom. Ostanite lepo pri svojem delu in pri svojem poklicu, skrbite za svoje družine, za svoje premoženje, skrbite zase in za tiste, ki so vsled vojne obubožali, kajti konca vojne še ne bo!

Tako pravijo pametni. Kdo izmed obojih pa ima prav, je najboljšo potrdilo čas sam, ki konec vojne vse bolj odmika v koma; sluteno daljavo. In ti pametni se učijo iz zgodovine. Zgodovina je namreč najboljša učiteljica, kdor se uči iz nje se ne bo zmotil nikdar. In ta zgodovina nam je vedno prikazala Evropo, prikazala Balkan, prikazala Dardanele kot predmet najbolj križajočih se interesov svetovnih sil. Torej tudi v tej vojni ena svetovnih velesil ne bo kar tako pustila Evrope ali pa samo Balkana drugi svetovni velesili. Pametni vidijo, da bo še do marsičesa prišlo pred koncem.

Konca vojne torej kljub njenemu bliskovitemu začetku in še bolj bliskovitemu razvoju ne bo še tako kmalu.

Kaj pravijo izkušeni

Pravijo, da stojimo danes šele na pričetku tretje vojne,

ki bo morda najstrašnejša, najtrša, ki bo res totalna vojna, vojna vseh poštenih in združenih evropskih narodov proti skupnemu in največjemu sovražniku človeštva, proti boljševizmu.

Mnogi tega doslej niso videli. Videli so samo boljševike in »demokrate«, kot zaveznike proti skupnemu sovražniku, proti Nemčiji. Niso pa vedeli, da je to zavezništvo nenaravno, da je s silo skovano, niso vedeli, da se boljševiki in »demokrati« ne bodo mogli zblížati. Računali so, da bosta ta dva v skupni borbi zmagala in si potem prav po tovariško delila plén. In ravno v tem so se uračunali.

Vedeti moramo namreč, da postane boljševizem nevaren vsakomur, diktaturi, ki ga premalo preganja, kot tudi »demokracije«, ki ga dopusti. Bistvo boljševizma je nasilje, nasilje pa tudi demokracije, bodisi prave bodisi neprave, ne more trpeti. Zato se je zgodilo v Grčiji, da so trčile težnje boljševizma in težnje demokracije druga ob drugo.

To se ni zgodilo šele sedaj. Zgodilo se je že prej, že v Italiji, že v Franciji, do oboroženega spopada med obema pa je prišlo šele v Grčiji. Nujno bo šel razvoj v tako nakazani smeri tudi naprej. Kako dolg pa bo ta razvoj? In kako dolgo bo trajala vojna, ki bo temu razvoju sledila. Kdo more na to odgovoriti?

Preizkušeni pravijo, da smo šele na začetku vojne...

Kdaj bo torej konec

Proč z utvarami! Nehajmo že verjeti lažnjivcem, da bo konec čez 14 dni. Vojna bo še dolga, vojna bo še trda, kajti ta vojna se šele pripravlja. Dolga in trda bo tudi zato, ker je ta vojna proti močnemu, trdemu in najstrašnejšemu sovražniku človeštva, proti boljševizmu, ki bo skušal z vsemi silami in z vsemi sredstvi upirati se in se celo povzpeti do oblasti. Ta vojna pomeni združenje vseh poštenih in svobodoljubnih evropskih sil proti nasilju. Ta voj-

na pomeni zrušenje največjega nasilja, zato ne bo lahka!

Matere in očetje! Pripeljite svoje sinove iz gozdov! Žene in dekleta! Pripeljite svoje može in fante iz hribov. Kajti vojna, ki se bo proti njim še poostrila, pomeni njihov popoln poraz, pomeni njihovo popolno uničenje, pomeni njihovo smrt in njihov konec! Nehajte že vendar verjeti, če trobijo o vaših sinovih in možeh, da se borijo za domovino. Tudi o grških komunistih so še pred mesecem isto trobili, danes pa jih po Atenah lovijo in pobijajo kot razbojnike.

Zato še enkrat! Proč z utvarami! Tisti, ki so najbolj slepili in varali druge, bodo ostali najbolj prevarani. Boljševizem je, kot smo že zadnjič zapisali, pred poginom. Tisti, ki so zločinci, ne bodo odnehali v boju zanj.

Novorojeno Dete pa naj za Božič prinese luč spoznanja in voljo, da se bodo po tem spoznanju tudi ravnali, tistim, ki so zapeljani.

GORIŠKI ALI RAŠID

V Gorici živi čudodelen zdravnik. Od vseh strani širne domovine prihaja k temu dobrotniku človeštva mlado in staro in gospod doktor tudi pri najbolj žalostnih in najtežjih obolenjih re obupa. Dasi ravno že star in betežen, sledi z mladeniškim ognjem vsem pridobitvam moderne medicine. Svoj sloves si je pridobil zlasti s tem, ker ima za vse bolezni vedno eno samo zdravilo. Tako je pred leti delal naravnost čudeže z neko črno, močno zavdarjajočo mažo s katero je preganjal revmo in tvore na vratu, ozdravljaj slepiča in žolčne kamne. Smola je bila le v tem, da je zdravilo če že ni pomagalo, vedno pustilo neizbrisne brazgotine, ki so marsikateri gospod za vedno vzele njen ženski čar.

Ta naš Ali Rašid pa ne pogodi samo bolezni, ampak je tudi dalekovidec ki zna razkriti tudi skrivnosti ki so prikriti umrljivim človeškim očem. S svojimi radiostetičnimi aparati je že marsikateri gospod za vedno vzele njen ženski čar.

Nihče naj se torej ne čudi, da je gospod doktor s svojimi radiostetičnimi aparati tudi dosegel, da bodo pri nas prav go-

tovo zmagali rdeči tovariši. Seveda je zaradi tega vrgel v koš vse svoje prejšnje žavbe in je začel zdraviti svoje paciente z edino zveličavnimi zdravili, z učinkovitim serumom, s komunizmom. V njegovi ambulanti se shajajo vsi oni ki imajo še sedaj tolovajsko mrzlico in on jim s svojo smrdljivo partizansko mažo dviga njihovo že sicer nizko moral.

Gospod doktor, bolje bi bilo, da prenehate s temi rdečimi injekcijami in poiščete drugo zdravilo, kajti to zdravljenje zna vam in vašim pacientom pustiti še hujše posledice, kot jih je poprej pustila edino zveličavna smrdljiva črna žavba.

Naši komunisti niso složni

Slovenski komunisti so se razdelili v dve skupini, ki si v zadnjem času zelo sovražno stojita nasproti. Eni so za Angleže, drugi pa za Ruse. Žrtev tega nasprotstva, je postal tudi njihov komandant generalmajor Rozman Franc, katerega so nasprotniki likvidirali, ker je bil Anglofil. Ni se ponesrečil pri preizkušanju novega minometa, kakor so komunisti vrgli med javnost, marveč mu je v avtomobilu eksplodiral peklenški stroj, ki so mu ga nastavili sami.

Zneno je, da je tudi Čermelj, ki je med prvimi odšel k tolovajem, že večkrat dejal, da OF ni taka, kot bi morala biti. Dejal je tudi, da ne ve, če se bo tovariščin splačalo iti v boj tudi proti Angležem. Zaradi tega ga tolovajski veljaki precej po strani gledajo in mu vedno manj zaupajo.

Kar pa se tiče Francea Bevka, je ta nekje prav na skrivaj položil, da odkar v Franciji in zlasti v Grčiji tako grdo postopajo s komunisti, tudi njega OF nič več prav ne veseli.

Revež se sedaj morda kesa zaradi svojega nepremišljenega in usodnega koraka, ki pa ga bo kljub vsemu stal življenje. Morda bi se rad tovarišem celo izmaknil, a je prepozno.

Mi pa v našem lepem tolminskem jeziku še enkrat ponovimo: Se krha, se krha, tolovajska mrha.

CELO MARŠAL STALIN SE ČUDI

Da boljševiki ljubosumno gledajo na svoji »zavezniki« Anglijo in Ameriko, pa tudi obratno, smo že večkrat slišali. Slovenski komunisti to odločno pobijajo, vendar pa jim včasih le uide kakšna beseda, ki jim ne bi smela. Toda »beseda izgovorjena, se ne vrne nobena«, pravi pregovor. V Radljskem vestniku z 7. 11. so objavili, morda iz spoštovanja do

Kaj vse smo goriški Slovenci imeli

Ponosni smo lahko na tisto dobo in ves slovenski narod nam mora dati priznanje, da smo imeli naše kulturno in prosvetno življenje na taki izredni višini. Res, da smo v polpretekli dobi precej zaostali za ostalimi, toda to se ni zgodilo po naši krivdi, marveč po krivdi drugih.

Mi namreč vemo, da narodu nič ne koristi in ne pomaga visoka kultura, ako uživajo od nje le masloštevili, velika večina pa zanjo niti ne ve. Ker smo se tega predobro zavedali, smo ustvarili skoraj neverjetno visoko število prosvetnih in kulturnih društev. V tistih časih smo imeli čez dvesto prosvetnih društev samo na Goriškem. V ta društva je zabajala naša mladina, se učila spoznavati vse, kar je našega, kar je slovenskega. V teh društvih je naša mladina spoznala in uživala od naših kulturnih pridobitev gojila slovensko pesem in slovensko besedo, prirejala igre in se včasih tudi zabavala. In naša mladina je bila v tistih časih zavedna.

V vsaki, čeprav še tako majhni vasi, smo imeli knjižnice

maršala Stalina, te e njegove besede:

Nasprotniki so govorili o nesoglasju med velikimi zavezniki. Ni se čudili, če so nesoglasja, čudili se je, da jih je tako malo.

Torej se celo maršal Stalin čudi, da ni več nesoglasij med zavezniki in da dostoj še niso pokazali kakih vidnih znakov, da so si zavezniki le na papirju, v resnici pa največji nasprotniki in sovražniki.

(Za Blagor Očetnjave.)

Pismo iz Vipavskega

Dragi Tolminski glas!

Mi Vipavci, kar nas je trezno mislečih, te vsak teden želno pričakujemo, ker si jansen in odločen v borbi proti zahrbtnemu in krvoločnemu komunizmu. Ko te prebiramo, se nam vedno bolj in bolj odpirajo oči ter vse bolj spoznavamo, kam nas vodi zlagana OF.

Gotovo tudi naši tolminski bratje in rojaki mnogo trpijo vled komunističnega terorja, katerega mi tako kruto skušamo na lastni koži. Vendar pa upamo, da bodo kmalu nastopili boljši in lepši časi, ko bomo spet vsi lahko svo-

z javnimi čitalnicami in vanje si videl zabajati tudi najbolj preproste slovenske ljudi. Vsak večji kraj je imel svojo slovensko šolo, mi Tolminci smo imeli celo slovensko gimnazijo. Okrog 20.000 slovenskih otrok je obiskovalo slovenske šole in se v materini besedi učilo vsega, kar je bilo potrebno.

Športnih društev smo imeli 35. Veliko je to, če pomislimo, da danes nimamo niti enega. In koliko, časopisov smo imeli! Menda je vsega skupaj 58 različnih imen časopisov. Od dnevnikov do kulturnih revij pa od verskih do mladinskih listov!

Savojcem seveda ni bilo všeč, da slovenstvo na Primorskem tako cvete, zato so nam polagoma vzeli p av vse.

Danes pa je zopet drugače. Slovenstvo na Primorskem se zopet prebuja. Slovensko kulturno in prosvetno življenje se počasi vrača v stari tir. Samo od nas zavis, kaj vse bomo ustvarili in imeli! Izkažimo se vredne naslednike svojih prednikov. Zgodovina bo pisala o tem, kako zavedni, kako spretni in kako neomahljivi smo bili, če se bomo izkazali vredne.

bodno zadihali, svobodno delali in žveli človeka dostojno življenje v lepi, srečni in svobodni domovini.

Tolminski glas! Mi Vipavci te pozdravljamo in želimo, da bi tvoja udarna moč ostala vedno trda kot doslej, vse dalje in dalje do zmage pravice in resnične svobode. Spo-roči naše prisrčne pozdrave vsem Tolmincem ter jim tudi v našem imenu vošči mir in in lep Božič.

Častne nagrade za avstrijske odlikovance

Deutscher Berater vabi vse imetelje avstrijskih zlatih hrabrosnih svelinj, kakor tudi velikih in malih srebrnih hrabrosnih svelinj, ki so se že prijavili, da pridejo dne 30.12.1944 ob 8,30 uri v via Roma št. 21. nadstropje k prejemu častne nagrade. Tudi oni imetelji gori navedenih avstrijskih hrabrosnih odlikovanj, ki se doslej še niso prijavili, so vabljeni k tej prireditvi in naprošeni da prinesejo s seboj dokazila o posesti istih.

BOŽIČNA PRILOGA

† Lado Piščanec

Pred jasticami

Tiho, tiho,
bratci in sestrice,
v Betlehemu
ne žgolijo plice,
kadar lepo
Detece Device
pod večer zaspi.

Tiho, tiho,
da ne prebudimo
sveto Dete;
k jasticam stopimo
lahno, lahno,
da ga ne zbudimo
s hrumom naših dni.

Ali vendar,
bratci, prebudimo
božje Dete
in mu potožimo
hude čase,
ki jih zdaj živimo
bedni mi ljudje.

Dete, naša
zemlja je goreča,
Dete, naša
srca krvaveča
vsa, oj vsa so,
stiska vedno večja
dušo nam duši.

Dete, Dete,
o poslušaj glase
naše: Dete,
vrni zopet čase
sončne, Dete,
ki sprejelo nase
si sveta gorje.

Dvigni roko
čes sveta valove,
zgradi zopet
zrušene domove,
pošlji vsem nam
zarje boljše, nove
za bodoče dni.

Dete, Dete,
mir z nebes nam rosi,
betlehemijski
mir nam v srca trosi,
Dete, Dete,
to te milo prosi
ves človeški rōd.

Cerkno, 31. 12. 1943.,
o polnoči.

Dete božje v jastih leži, mir ljudem na zemlji deli...

Dr. Joža Lovrenčič

BOŽIČNO ZLATO

Iz „Srečanj s spomini“

V izbi je še dišalo po kadilu in vse je bilo praznično, polno svetonočnega pričakovanja. Zvonovi so peli in v izbo je prihajal njihov glas kakor petje angelov, ki se spuščajo iz nebes na zemljo, ko ji oznanijo uresničenje skrivnosti, napovedane v raji ob prebridki uri v tolažbo in upanje. Odmolili smo že vse tri dele rožnega venca in še odpeli dolgo pesem, v kateri se sprušeta Jezus in Marija dvajstokrat, kaj je najboljšo, in se odgovor povrača na prvo:

Eden Bog se je rodil,
vesoljni svet je vzveselil...

Ob enajsti so zvonovi utihnili, da se čez pol ure spet

oglasijo in povabijo k polnočnici. Otroci smo sedeli na peči, oče v zapečku, mama pa je pogrnila mizo z belim prtom in postavila nanjo poprtnjak in še nekaj jabolok, da bi verne duše, ki so se ločile od naše hiše, ko bi prišle na polnočnico obiskat dom, videle, da mislimo nanje. Poprtnjak in jabolka so bila namenjena njim...

Da bi otroci ne zaspali in bi budni pričakali polnočnice, nam je začel oče pripovedovati:

»Bilo je na sveti večer pred davnimi leti, ko smo v Kvedu prvič imeli polnočnico. Prejšnje čase so morali hoditi Krejci v Kobarid, tisto leto pa smo

dobili svojega gospoda. Iz vseh hiš v Kvedu, v Potokih in v Robiču so vsi odšli k polnočnici, samo pri Titovih, kjer so imeli gostilno, so pustili doma deklo. Tudi ona bi bila rada šla k maši, a je morala pospravljati in pomivati.

Teško ji je bilo, a vdala se je. Da bi je ne bilo strah, je med svojim delom pela božične pesmi in mislila, kako lepo mora biti v cerkvi. Polnoč je že odbilo in ko je že vse pospravila, je vzela škap in šla k studentu na vas po vodo, ki je tako skrivnostno klokotala iz žleba v korito.

Škap je položila pod žleb in ko je čakala, da se natoči, je v cerkvi pozvonilo k povzdigo-

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE

ŽELI VSEM SVOJIM DOPISNIKOM IN ČITATELJEM

UREDNIŠTVO

vanju. Pokrižala se je in se potrkala s prsti na prsi in tako pobožno počastila božje Rojstvo.

Medtem se je škač že napolnil in voda je tekla čez rob. Dekla je dala na glavo svitek, povlekla škač izpod žleba in ga nagnila, da bi odlila nekoliko vode, ker je bil prepoln. Neznansko težak se ji je zdel, a vendar ga je poskusila dvigniti. Močna je bila, nikdar ji ni bil še tako velik škač pretežek, da ga ne bi mogla zadeti in odnesti. To pot pa ni šlo in ni.

»Moj Bog,« je rekla, »to je pa čudno!«

In je odlila še nekaj vode, a le ni mogla zedeti škača. Nejevoljna je potem izlila vso vodo in se hotela vrniti s praznim škačom. Pa se je premislila in ga spet postavila pod žleb.

Voda se je točila, dekla je gledala, kdaj bo škač spet poln in kar mudilo se ji je, ker je pustila hišo odprto in se je bala, da ne bi prišli medtem domači od maše.

Škač je bil poln. Povlekla ga je k sebi, ga prijela z obema rokama in ga — zadela. Kakor kdaj koli prej je bil težek, ne več ne manj. Zlahka ga je nesla in se spotoma čudila, kako da ga prej ni mogla zadeti...

Prišla je domov in ko je odložila škač in pri luči pogledala vanj, je videla, da je v notranjosti ves pozlačen...

Tako nam je povedal oče zgodbo o božičnem zlatu. Ker nismo prav razumeli, odkod naj bi bilo zlato, nam je še pojasnil:

»Veste,« je rekel, »na sveto noč o polnoči vse oživi in še godijo čudne reči. Med mašo, ko je povzdigovanje, teče iz studenca zlato. Kdor takrat zajame vodo, ne da bi mislil na zlato, s katerim bi hotel obogateti, je za vse življenje preskrbljen...«

Zvonovi pri Sv. Miklavžu so spet zapeli in vabili k polnočnici. Vstali smo, se napravili in odšli v cerkev. Ko sem šel mimo korita na sredi vasti in slišal, kako žubori in klokoča voda, mi je bilo žal, da vem za skrivnost božičnega zlata, s katerim bi bil tako rad pomagal domu in vsem, ki bi bili potrebni...

No, tudi ta misel in želja je bila — božično zlato!...

**Berite in širite
„Tolminski glas“.**

Rudi Petrin

Blagoslovljena sveta noč

»In Bogec bo prišel danes na svet, pravite mamica?« je pocukal Janezek mater za rokav in se sklonil prav naprej, da je mogel pogledati v materin žalosten obraz.

Prav tedaj se je utrnila velika solza z njenih trepalnic in padla Janezku na zlato glavo.

»No, mama! Zakaj jokate? Saj pravite, da je Bogec tako dober. Zakaj potem jokate?« Njegova žareča ličeca so se užalostila, jok mu je silil na obraz.

Trinajstletna Francka se je v zadregi obrnila, da bi skrila obraz v temo. Tudi njej so privrele solze iz oči. Vedela je, zakaj je mati žalostna in hudo ji je bilo, da ji ne more pomagati. V grlu jo je stiskalo, da ni mogla spregovoriti.

»Pusti, Janezek! Rajši molimo, da bi nam Bogec pripeljal ata nazaj in da bi nam dal mir; ampak lepo, Janezek.«

In Pogorelka je pokleknila pred jaslíce in vroče sklonila roke. Ob desni je klečala Francka in ob levi je stiskal petletni Janezek ročice in od časa do časa pogledoval mater, če še joka in če je še žalostna.

Pa Pogorelka ni več jokala. »Ki je za nas križan bil...«, je drhtel njen glas. Rdeča lučka, ki je edina trepetala pred jaslíci, je metala čudne sence na njen razorani obraz.

»Ki si ga Devica rodila...« Janezek se je zopet sklonil in pogledal mater naravnost v oči. Luč v njih je bila mirna, več kot mirna, svečana. Ni je mogel razumeti. Pozabil je žlebedrati sveto Marijo, razklenil je ročice in pocukal mamo za rokav. Mirno se je okrenila in mu sklenila ročici.

»Za ateka, Janezek.« je pošepetala in še boli goreče zamolila.

Prav takrat se je Janez Pogorelec nemirno premetaval po senu. Mislil je na ženo in na Francko, posebna bridkost pa ga je stisnila ob misli na najmlajšega, na Janezka.

Ko so pred petimi meseci prišli ponj, se ga je mali »rčevito oklepal. Da ga ne da, ateka, in da ga ne da, je kričal in se mu privijal okoli vratu. Toda niso ga poslušali. Kosmati obrazi komunistov niso kazali sočutja. »Pojdi, tovariš, za svobodo domovine gre!« Še je okleval, pa sta ga trdo prijela in moral je iti.

Pet mesecev je minilo in domovina je vedno bolj stiskana. Pet mesecev se klati okoli s

temi surovimi ljudmi, ki nimajo srca za slovenskega človeka. Koliko gorja so povzročili po slovenskih domovih! In uspeh? Moj Bog! Ravno pred 14 dnevi je zvedel, da so ženi odpeljali kravico iz hleva. Kaj bo počela? Pri sosedovih je požgano, ob vse so, ne morejo ji pomagati, čeprav so bili prej trdni kmetje.

Nemirno se je obrnil: Sveti večer je in jaz sem sam, daleč od žene in otrok in oni ga tudi praznujejo žalostni, brez mene, morda celo lačni. Tako je razmišljal.

Ne, temu moram napraviti konec! To potikanje po gozdovih prinaša njemu in vsemu narodu samo nesrečo!

Ni se mogel odločiti. Potegnil je raztrgano odejo čez glavo in začel moliti. Neprijeten duh iz umazane odeje in surovo vpitje od zunaj ga je motilo. V dno znova in znova je začel: za ženo, za Janezka, za Francko, za vse, vse...

V glavi se mu je začelo jasni. Tovariši so pospali. Tiho je vstal in stopil s senika pod zvezdno nebo. »Tam gori sveti zvezda, tista najlepša, najsvetlejša, in prav v to smer je moja vas, tam so moji...« Tako je šepetal v jasno noč, kakor vzdihuje dekle in toži zvezdam svojo bol.

Polnoč je že zdavnaj minila, ko se je Pogorelka sklonila nad otrokoma, ki sta mirno sanjala. Morda o očetu... Janezek se drži skoraj na smeh. Pokrižala ju je in rahlo poljubila na čelo.

Legla je, pa ni mogla zaspati, misel na moža jo je neprestano mučila. Toliko je premolila, da bi ji ga Bog pripeljal nazaj, da bi ga iztrgal zločinski drubali in ga vrnil njej in otrokom.

Rabel polsen ji je legel na trudne oči. Kakor v omotici je slišala, kako je ura utrujeno odhila petkrat. Tedaj je nekaj potrkalo na okno. Sklonila je pokonci in si pomela oči: »nekdo je trkal. Morda on... da...«

»Ana!« Planila je k vratom in sunkoma odprla: »France...«

Prijel jo je za roke in ji dolgo gledal v oči in videl je v njih vse trpljenje, molitve, želje in hrepenenje in objel jo je kot še nikoli poprej.

»Ana, prišel sem in ne mislim se več vrniti med te — zločince. Pošteno hočem živeti!«

Pred Pogorelko je zaplesal ves svet. Tako srečna še ni bila nikoli.

† Lado Piščanec

Oj jaslíce

Oj jaslíce borne lesene
pa vendar ste srečne tako!
Saj čisto do vas se sklonilo
nocoj je dobrotno nebo.

Za zibelko vas si kraljevo
izvolil sam božji je Sin,
ko mir je prinesel na zemljo
nocoj iz nebeških višin.

Ve prve ste srečne čutile
utripati božje srce!
Ste posteljco mu ponudile
ki so jo odrekli ljudje.

Marijino srečo ste zrlé,
njen v Dete zamaknjen obraz
ko uspavanke sladko je pela
ste slišale rajski njen glas.

Oj jaslíce borne lesene,
še najbolj ste usmiljene ve,
ker Kralja-Boga ste sprejele,
ki so ga izgnali ljudje.

† Lado Piščanec

Božična rza naše dni

Grlice, golobčki mali,
kakor jata vsa preplašena,
k jaslícam smo pribežali.

Okrog jaslí, kot krog
sonca,
smo sklenili venček naših
src,
srečni, blaženi brez konca.

V svetu tulijo viharji,
v temni vihri begajo ljudje,
hrepene po lepi zarji.

Jaslíce, skrivnosti polne,
posvetite v noč, v vihar
sveta,
luč vrzite v duše bolne,

da vas bodo vendar našle
in po neutešljivih blodnjah
vseh
se na vaših pašah pasle.

Jaslíce, ljubo svetite
vsem očetom, bratom,
sestram vsem;
spet domov jih pripeljite!

Jaslíce, vsem pomagajte,
vsem ljudem sedaj hudo
je mraz;
ve gorak jim prostor dajte!

Cerkno, 1. 1. 1944.

Dr. IVAN PREGELJ

Tolminske matere sveta noč

V treh so ležali na široki peči: sedemletni Ivanec, petletni France in triletni Peter, ki so mu Petiček rekli. Negovala jih je stara mati Ana, stregla jim in bila že vsa trda, ker je že peto noč bedela ob njih, da niso obupavali v čudni bolezni. Polegli so bili po vrsti v tednu po zadnji adventni nedelji. Če je stara žena le za trenutje vstala od bolnih vnučkov, da bi otrnila stenj na oljeni luči, že je vokal petletni France:

„Mati! Tu bodite! Strah me je!“

France je imel na sveti večer svojo prvo sitno noč. Stara mati je že ob triletnem doumela bolezni skrivnostni potek: tri noči bo sitnaril in bledel, je vedela, nato se bo upokojil, kakor se je triletni. Že ves dan leži kakor mrličček. Premetuje in preklada le ročici, ki ste ledeni in potni od komolčkov v dlani; ne toži, ne kliče. Včasih srkne iz lonca za žlico hruševе vode, krč mu drveni skranje, ko požira, plaho išče z očmi. „Saj bi ga kakor Mica, Bog ji daj nebesa, v bolečinah sem jo nosila pa je pred mano odšla, kakor Mica bi ga vzela na prsi, da bi mirno prešel preko mostu, ki je kakor britev, in se ga boji.“

Stara mati je šla najmlajšemu vnuku s pegavimi in suhimi rokami mimo čela in se bridko osvestila svoje strašne trudnosti. Bridko je imela tri pre-tane sitne noči najmlajšega otroka, vedela je za tri sitne pri najstarejšem, ki je bil obležal šele pred nekaj dnevi v težkem snu, ko je kaj mirno povedal, z gasom svojega rajnega očeta:

„Mati, zdaj se bom pa odpocil.“

Stara mati je z oślinjenim prstom snela otrinek z oljenke, šla v tri gube in bridko trpela:

„Nobena mi prihranjena ne bo in še po rajnima se bodo vrgli, in da je žganje na svetu, ki dušo suši in noge, in ihta

taka, da jih bodo, če odrastejo, po kancelijah vlačili, paražonih in špitalih.“

V mrzlem, zatohlem somraku je stalo obličje stare Tolminke kakor rezano iz težke basnovitosti. Ta basen je strašno enolična bridkost. Pel jo pijani voznik Jermol na cesti pod Ušnikom dvakrat na teden pod noč Pesem iz žalosti tolminske: Ja bila mati, je iz groba rokó stegnila, da bi svoje dete podjila. Je bila še druga, je pet otrok preklela, da bi jih pre! kletvijo drugih otela. Je bila zadnja mati, je iz usmiljenja svoje dete ubila in vso noč plesala do dne...

Vnuk France je sitnaril:

„Glavo imam na goli peči. Vse vzglavje ima Ivanec. Mati! Kako ste postlali? Ne odevajte! Zadušil se bom. Kam pa greste, no? Držite, me, no, da ne padem.“

„Sitna noč“, je vzdihnila mati. Pa se je hotelo kar prelomiti v njej:

„Vstanem pa ležem v kak senik. Čez tri dni se vrnem, ko bo vse to strašno prešlo...“

Zameglilo se ji je kakor od udarca, potegnila je križ:

„Hudoba hudobna, motljiva! Ti mene, Bog, varuj sence črnega! Pet dni sem prenesla, bom še šest noči!“

Polnoč je bila mimo. Srednji otrok je še vedno sitnaril, klical zdaj uporno, zdaj, plašno proseče. Starejši brat se je motno dramil. Najmlajši je ležal še pokojneje. Še ročic ni prekladal več...

„Pravljico!“ je hotel trmast sitni srednji. Vdano je menil starejši:

„Tisto o romarju, mati, iz Lokovca.“

Stara mati je dotlej bajala že ves večer. Skranje so ji bile trde, grlo hripavo, glas ubit. Ko je spregovoril najstarejši, je vendar oživela. Ljubila ga je s tajnim upanjem, da bo nekoč novo mašo pel. „O romarju, Ivanec“, je rekla in zastrmela na tihega naj-

mlajšega, ali bi ga v naročaj vzela, da bi laže prešel...

„Vstal je romar na pot, romar na božjo pot. Teško je hodil, dolgo je šel, sam Bog mu je stopinje štel. Srečala je njega hudoba iz pekla, hudoba motljiva. O, romar romarski, kod si hodil, kam boš šel? Tod sem hodil in šel, na težko pot, na romarsko, k Mariji Devici na Sveto goró. O, ne hodi, ne hodi na goró, romar, na goró romarsko. Na gori zvonovi ne pojo, na gori rožice ne cveto, na gori se same peklenške spake tepo! Rekel je romar romarski: Poberi, hudoba se ti! Vstal sem od daleč in dolgo šel, sam Bog mi je stopinje štel. Njegova naj sveta se volja zgodi, ne boš mi stopinje odštela, hudoba ti! Šel je romar, prišel na goro. Tam vsi zvonovi zvone, tam pred oltarjem vse sveče gore. Sam Jezus je pred oltarjem stal, sveto mašo je bral. Za vse duše vicane, za vse tiste matere, ki so duhovne zredile, da bi nebeške moči še meni to milost sprosile!“

Najstarejši vnuk se je nemirno zganil,

„Mati! Ali pa so res obljubili gospod, da bom v šole šel?“

„Pojdeš“, je rekla mati „pel boš novo mašo, če prideš srečno mimo hudobe.“

„Pridem!“

„Ne bo prišel“, verjame bridko mati. „Bi prišel, če bi lajder ne bilo, ki jih speljejo, kakor so Štefajevga in Lovričevga...“

„Še povejte! Pravljico! Mati!“ je zasitnaril znova srednji.

Rekla je mati, je kakor pela:

„Plavaj, plavaj galejica, plavaj na zeleni breg! Tri leta sem te vozil, galejica, nisem videl kraja domačega, nisem imel človeka svojega. O ljubi domači breg, kaj te bo vprašal ubogi galjot! Ah moj sin še živi, ali je še samska hči

kako se moji ženi godi? Prišel je na breg gospod Jezus sam: Tvoj sin pred oltarjem stoji, tvoja hči se mož, tvoja žena z drugim možem živi! Pa je zajokal ubogi galjot: Kaj Te prosim, Jezus, prijatelj moj! Nesi moji hčeri prstan zlat, nesi mojemu sinu zlat dukat, moji ženi ta črni pečat: Tvoj mož v globokem morju leži! Plavaj, plavaj, galejica, plavaj z brega nazaj! Plavajte z mano ribice, moje koščice boste glodale...“

Pesem se je utrgala stari materi sredi besede. Vse je videla, kako bo srednjemu v življenju posej:

„Tako je mehak, pa bo živel tjavendan. In ko mene več ne bo imel, po kancelijah ga bodo gonili in po paražonih“

Stara mati je pogledala po najmlajšem. Z roko mu je segla čez gole in mokre komolčke in jo je bolelo v dno srca:

„Samo tri tedne ga je mati dojila. Saj ne bo vedel, kaj je ljubezen na svetu. Sirota bo, da večje ni bilo nikdar!“

In žena je molila v strašnem usmiljenju:

„Tebe, Jezus, slačijo. Tebe s trojem kronajo, Tebe bridko gajzlajo.“

Nato je iskala, da bi bridkost svoje ljubezni prevpila, in je pela:

„Kdo bo moje dete previl? Kdo bo moje dete dovil? V grobu spim, tesno ležim. Moje prsi črvi pijo, v moja usta ogrci žro, mrzle so moje roke in noge, mrtvo je moje srce!“

Tedaj je dvignila stara mati iz ljubezni do mrtve hčere in najmlajšega vnuka roke in zaklicala:

„Mati Marija, ki si svojemu Sinu očitala, čemu je otroku mater vzela, tu le ga imaš! Daj! Iz groba naj seže Mica po siroti. Tri tedne samo ga je dojila. Naj seže in ga vzame k sebi!“

Vzšlo je jutro. Stara mati se budila iz strašne omrtvelosti. In je videla: najmlajši

je bil umrl. Mehek smeh je kakor vonj materinega mleka ležal na voščenem obrazku, Stara mati je svoje roke sklenila in se zahvalila:

„Marija sveta, dobra Gospa! Saj si dala, da je mati iz groba roko stegnila po otroku in ga podojila. Mati Marija! Tebi čast in hvala vekomaj!“

Lepo je,
kadar se razmaje zvon
in zazvoni. . . .
Najlepše pa
je, kadar se
oglasi sredi
noči in vabi
k polnočnici

† LADO PIŠČANEC

† Lado Piščanec

»Tolminski glas« je v svoji osmi številki objavil obsodbo dveh mladih in idealnih kaplanov iz Cerknega, Ladota Piščanca in Ludvika Sluge. Povedali smo že tedaj, zakaj in kako kruto so komunisti 5. februarja letošnjega leta ubili ta dva mlada in požrtvovalna slovenska duhovnika.

Zdaj pa smo objavili tri ljubke božične pesmi pokojnega kaplana Ladota Piščanca, da bodo Tolminci in vsi ljudje, ki so Piščanca poznali, vedeli in videli, kaj smo z njim zgubili. Te in še druge pesmice so cerkniški otroci deklamirali pred jaslicami pri svoji »otroški uri« na praznik sv. Družine. Tudi lepo prepevali so pri tej uri in vse jih je naučil njihov dobri kaplan, o katerem se otroci v Cerknem še danes pogovarjajo kot o nekom, ki ga nikdar ne bodo pozabili.

Še nekaj pesmi in oceno njegovega pesniškega dela z njegovim življenjepisom pa bomo objavili ob prvi obletnici mučeniške smrti pesnika, pokojnega Ladota Piščanca.

Jezuščkova lučka

Nocoj
prišel je v tihi domek moj
sam Jezušček.

Potem
sva hitro šla tja v Betlehem,
tja k jaslicam.

In tam
mi lučko je prižgal On sam,
On, Jezušček.

„In zdaj“,
mi rekel, je, „se z njo igray,
z njo, lučico“.

In ko
igrala sem se z lučko to,
o, čujte vsi:

v srce
mi svetla lučka padla je,
v srce moje.

Gori
mi zdaj srce, močno gori
za Jezušča,

gori
mi zdaj srce za vse ljudi,
o čuj, za vse.

Prižgi,
o Dete, v srcih vseh ljudi
to svetlo luč,

in daj,
da jim ne vgasne vekomaj,
o Dete, daj!

Za narod je treba tudi moliti

Sv. Oče Pij XI. je v svoji znameniti okrožnici proti komunizmu zelo naglasil, da je treba za uspeh pri borbi zoper komunizem tudi moliti.

Komunizem je pač delo samega hudobnega duha, ki ga človek brez božje pomoči ne more ukrotiti. Ker je dandanes naš največji sovražnik naroda prav brezbožni komunizem, moramo moliti, da bi Bog rešil naš narod:

1. OF, ki laže, da je slovensko gibanje;
2. OF, ki laže, da ni komunistična in s tem ljudstvo zavaja v komunizem;
3. OF, ki laže, da komunizem ni proti veri in vsaki pravici;
4. OF, ki laže, da komunizem prinaša socialno pravičnost in gospodarsko blagostanje;
5. OF, ki laže, da komunizem prinaša narodom svobodo;
6. OF, ki laže, da v Rusiji vlada verska svoboda, socialna pravičnost in gospodarsko blagostanje;
7. OF, ki laže, da so vsi njeni nasprotniki narodni izdajalci, da tako opravičuje svoje zločine nad nedolžnimi brali;
8. OF, ki laže, da ni kriva sedanjih nesreč slovenskega naroda;
9. OF, ki je spremenila slovensko ozemlje v vojno ozemlje;
10. OF, ki je izročila pošteno slovensko ljudstvo komunističnemu nasilju;
11. OF, ki je zanelila med Slovenci bralomočno klanje;
12. OF, ki je povzročila smrt najmanj 30.000 Slovencev;
13. OF, ki je pomorila nad 40 slovenskih duhovnikov;
14. OF, ki je na desetisoče Slovencev spravila v ječe, taborišča in izgnanstvo;
15. OF, ki je na tisoče fanlov in deklet moralno popolnoma izpridila;
16. OF, ki je nešteto slovenskih ljudi vrgla brez vsake priprave v večnost;
17. OF, ki je iz tisočev slovenskih prisilnih mobilizirancev napravila tolovajske sužnje;
18. OF, ki je slovenske dežele posejala z ruševinami in pogorišči in napravila slovenskemu narodu nad 3 milijarde škode na zasebnem in javnem premoženju;
19. OF, ki je med nami razpihala prej neznano sovraštvo in poglajala stotisoče Slovencev v prav obupne razmere;
20. OF, ki bi ves narod popolnoma uničila, ako bi se ne zatrla.

Verni Slovenci naj posebno molijo:

21. Da bi vsi Slovenci spoznali v OF največjo narodno nesrečo;
 22. Da bi vsi pošteni Slovenci složno nastopili proti komunistični OF;
 23. Da bi zlasti vsi izobraženci in voditelji naroda složno nastopili proti OF;
 24. Da bi predvsem zapeljani terenci spoznali, kako veliko škodo delajo slovenskemu narodu;
 25. Da bi vsi zavedni Slovenci z veseljem doprinesli kako žrtev za osvobodjenje naroda, izpod 26komunističnega jarma;
 26. Da bi se mogli vsi prisilni mobiliziranci rešiti iz krempljev 27komunističnega partizanstva;
 27. Da bi moglo 80% prisilnih mobilizirancev dobiti oblast nad 2820% nasilnih tolovajev;
 28. Da bi vsi Slovenci s studom odklanjali lažno komunistično propagando;
 29. Da bi vsi Slovenci radi prebirali poštene slovenske časopise in knjige;
 30. Da bi doba nesreč, ki jih je sprožila nad slovenskim narodom komunistična OF, kmalu nehale in bi nam vsem spet zasijala doba sprave, miru in ljubezni.
- Molimo torej, naj nas Bog reši velikega zla komunistične OF in napravi iz nas spet pošteno in krščansko ljudstvo ki hoče v delu in molitvi živeti v lepi slogi z Bogom in bližnjim.

Dr. OTTO HABSBERG

„Evening News“ sporoča, da je dr. Habsburg razvil v Lizboni „veliko delavnost“, o kateri objavlja podatke pod naslovom „Otto deluje v Lizboni“. „Zbral je nekaj monarhistov“, ki se bavijo „s predlogom Vatikana in nadškofa Spellmana o ustvaritvi nove katoliške države v Evropi“. Nadškof Spellman je baje predal svoj predlog ameriškemu ministru zunanjih zadev. Toda čeprav ameriška zunanja politika, — piše „Evening News“, — uradno ne podpira vzpostave Habsburžanov, je Otto vendar za časa svojega bivanja v Združenih Državah užival simpatije nekega kroga vplivnih Američanov. Vzpostavitev Habsburžanov tudi ni našla podpore v angleškem zunanjem ministru. Na koncu pravi list, da se je Otto sestal z vodjo španske katoliške stranke Gil Roblesom in z lizbonskim patriarhom kardinalom Cereiom...

Kadar angloameriškemu časopisu primankuje senzacij, takrat piše o zaktevah bivšega nadvojvode, pripominja k tej novici „Hrvatski narod“.

PO EVANGELIJU...

„... na zemlji mir ljudem, ki so dobre volje“.

(Luk. 2., 14.).

Sredi bojnega hrupa in me-
teža se nam je zopet prisme-
ljalo božje Dete v revnih jasli-
cah.

Kako veliko in kričeče
nasprotje!
Zunaj »vihar sovražen
svet pretresa
razganja srca divji boj«,

notri v betlehemiški štalici pa
sama ljubezen do nas se rodi.
Okrog po svetu morilno orožje
uničuje na milijone nedolžnih
ljudi, — božje Dete pa nam
ponuja svoj sladki mir ter ho-
če, da bi imeli vsi življenje, ter
ga imeli v izobilju. Po zemlji
se razlega bojni grom, jok, in
stok, — nad betlehemiškimi
poljanami pa prepevajo ange-
li: Slava Bogu na višavah in na
zemlji mir ljudem.

A prav v tem ostrem na-
protju med splošnim medna-
rodnim sovraštvom ter nedo-
umljivo božjo ljubeznijo so na
ša srca tembolj zahrepenela po
Odrešeniku vsega človeštva in
naše duše, tako žejne trajne
sreče in lepega miru, tem sil-
neje kličejo: Odrešenik sveta
— reši nas!

Zato romajo v sveti noči ne-
brojne misli tja v Betlehem iz
vseh strani vesoljne zemlje
ter poslušajo čudovito pesem
nebeške vojske: ... mir ljudem
ki so dobre volje. Da bi jo še
vsi razumeli, to rajsko pesem!

Mir ljudem! Katerim ljudem?
Samo tistim, ki so dobre volje,
ki so namreč pripravljeni, iska-
ti resnico, sprejeti jo, po njej
živeti ter kaj žrtvovati, da se
razširja kraljestvo resnice. Sa-
mo taki bodo uživali globok
notranji mir, mir srca in vesti,
ki je kot žarek z onstran, kot
košček izgubljenega raja. Iz
takega miru bo klilo veselje do
dela in življenja, bo rasla tiha
sreča in prisrčna radost... O
kako bogat blagoslov rosi nad
tiste, ki so dobre volje!

Skušajmo biti taki mi vsi.
Obsojajmo in pobijajmo vsa-
ko laž, krivice nasilje, zločin-
stvo.

Imejmo toliko dobre volje,
da priznamo svoje napake in
zmote, v katere smo zašli po
lastni krivdi, hudobiji ali sla-
bosti, ali pa po krivdi lažnji-
vih prerokov. Grda in usodna
napaka je, če kdo trdovratno
vztraja v zlu, krepost je in
čednost, če kdo možgato prizna
svoje zmote, ter je pripravljen
odpraviti jih na vsak način.

Tudi mi iščimo z vztrajno
voljo resnico, ki nas bo osvo-
bodila, oklenimo se je z vso
odločnostjo, držimo se je sta-
novitno, z besedo in dejanjem
se zlasti danes potrudimo,
da bo vedno in povsod kralje-
vala Resnica.

Blagor svetu, na zemlji
haja nov rod in z njim lepši
časi, polni blagoslova, miru in
sreče!

MISEL O ČLOVEKU

Recimo, da sem človek in
da bi rad živel kot človek.
Torej bi rad, da bi mi vsi
drugi ljudje želeli le dobro in
mi v nesreči pomagali. Rad
bi tudi, da mi ne bi nihče
škodoval, da me ne bi nihče
črnil in blatil, da mi ne bi
nihče želel nič hudega, da bi
me vsakdo opozarjal pred ne-
varnostjo. Želim torej, da bi
mi bili vsi ljudje bratje, vsi
priatelji, nihče sovražnik.

Toda če sem res človek,
moram biti tudi sam - kar je
včasih izredno težko! - prav
tak s sočlovekom, kot želim,
da bi bil on z menoj. Mu bom
torej želel samo dobro in ne
bom nikoli škodoželjen, se ne

bom veselil njegove nesreče,
ampak mu bom pomagal, da
se bo čimprej izkopal iz nje,
mu ne bom nikdar in nikjer
škodoval, ga ne bom blatil,
ga bom vsepovsod opozarjal
pred nevarnostjo. Mu bom
kakor brat bratu!

Človek! Ali morda ne zah-
tevaš od drugih, da bi bili
dobri s teboj, sam pa si čisto
drugačen? Priznaj, kako brez-
številno se v življenju tako
zgodí! Morda še celo huje,
morda celo izrabljaš svojega
bližnjega, njegovo nemeč ali
njegovo stisko? Pojdi sam va-
se in premisli! Koliko man
nesreč bi bilo, koliko man
trpljenja, gorja in hudobije na

IZ ZUNANJEGA SVETA

FRANCIJA

iz Švice poročajo o žalostnem
in škandaloznem dogodku v sve-
tovno znanem francoskem roma-
rskem mestu Lurdu. Poročilo pravi,
da so se zbrali v Franciji ži-
veči Flamci in Valonci k zahva-
ni službi božji v Lurdu. Toda med
pobožnostjo je oborožena komu-
nistična tolpa napadla vernike, jih
med grdim zaničevanjem razpo-
dila ter v Marijinem svetišču pe-
la internacionalo. Ko se je du-
hovnik, ki je pobožnost vodil,
skušal zoperstaviti, so ga komu-
nisti prelepli in vrgli po stopni-
cah, kjer je nezavesten obležal.

To poročilo, ki ne potrebuje
nobene komentarja, nam do-
volj jasno dokazuje, da se komu-
nistično divjaštvo ne ustavi pred
nobenimi, ne pred narodnimi ne
pred verskimi svetinjami.

ANGLIJA

Churchill in njegova vlada sta
dobila v spodnji zbornici pri
vprašanju, ali naj se politika An-
gležev napram Grčiji spremeni,
zaupnico za dosedanje komuni-
stom nenaklonjeno politiko z 279
proti 30 glasovom.

V Angliji so tudi mnenja da
postaja ta vojna vse bolj ideološka,
to se pravi vojna za boljševizem
in vojna proti njemu.

ROMUNIJA

Boljševiki so strmoglavili ro-
munskega ministrskega predsea-
nika, sedež pa hočejo strmogla-
viti tudi notranjega ministra, ker

zemlji, koliko man sovraštva
in prepиров, če bi vsi hoteli
biti res ljudje, če bi vsi znali
biti dobri drug z drugim, če
bi si vsi hoteli biti bratje in
ne volkovi.

Tako pa: Poglej! Samo so-
vraštvo, samo maščevanje, sa-
ma jeza in prelivanje krvi!
In čez vse to se razliva beda
človeških otrok, klici lačne
dece, prošnje obupanih mater,
solze vdov in zapuščenih, jok
oslepelih in ranjenih. Vse je
res prava solzna dolina. In
kdo je tega kriv? Ali ne mi
sami, ki trdimo, da smo lju-
dje? Ali ne seješ sovraštva ti,
ki praviš, da si človek, pa
človek, pa trdiš, da so vsi
domobranci izdajalci in da je
treba vse pobiti. Povej jim
rajši javno in odkritosrčno, kaj
nimajo prav, kje naj se pobo-
ljšajo, kaj naj naredijo, da bo
bolje in da bodo bolj na pravi
poti. Povej rajši prijateljsko
in vse ti bomo razložili. Tako
boš res človek in ne volk.

nista prava »demokata«, kar ni
nič drugega, kot da nista prava
boljševika. Notranjemu ministru
očitajo, da sabotira izpolnitev ni-
rovnege diktata, ker preveč ne-
zadoslno izpolnjuje izvedbo za-
hlevanih aretacij.

Prebežniki iz Romunije pripo-
vedujejo, da je obnašanje sov-
jetskih vojakov napram civilnom
vedno neznosnejše. Primeri po-
silstva nad romunskimi ženami
in dekletki so tako pogosti, da se
morajo le skrivati po gozdovih.
V neki vasi okoli Arada je deset
sovjetskih vojakov posililo dva-
najstletno deklico. Če pridejo
sovjetski vojaki v kako hišo, za-
hlevajo najprej »vino i hozjajka«
(vino in gospodinja). Zaničujejo
in uničujejo vse, kar v romunski
hiši kaže na kulturo in civiliza-
cijo.

BOLGARIJA

Zadnje čase se je precej poka-
zalo, da boljševikom politika so-
fjske vlade ni popolnoma všeč,
ker ni dovolj boljševiška. Zato
jo je Moskva začela napadati in
čimdalje bolj zahteva čiščenje
vseh profiboljševiških sil. Zlasti
zahteva čiščenje v bolgarski arma-
di, da bi tako ustvarila pravo
boljševiško vojsko.

SPANIJA

Španski list Oviedo piše, da
danes vodijo v Londonu ogorče-
na debate o mednarodnem polo-
žaju, ki dejansko postaja tudi za
Angleže nevaren. List pravi, da
so vse doslej imeli Angleži nem-
ško svarilo o boljševiški nevar-
nosti za navadno propagando,
danes pa imajo na razpolago
kruta dejstva.

GRČIJA

Boji med Angleži in komunisti
se še vedno nadaljujejo. Komuni-
sti se pripravljajo na upor ljudi v
Solunu in Petrasu. V Pireju so
angleške in grške čete očistile
obalo upornikov. Nadaljna čišče-
nja kljub ostremu odporu upor-
nikov v redu napredujejo.

IZ BEOGRADA

Predsednik jugoslovanske be-
gunske vlade dr. Šubačić se je
po daljšem obočavljanju vrnil v
London, da bi ostalim ministrom
poročal o svojem delu s Titom.
Dejal je, da je Moskva poverila
Titu prvo mesto v vladi, Šubačić
sam pa se je moral zadovoljiti z
zadnjim mestom. Tako je Šuba-
čić postal kot ministrski pred-
sednik zadnji minister Titove vla-
de, pravi ministrski predsednik je
pravzaprav Tito.

Po vsem tem zglada, da bo Šu-
bačić odstopil kar bo dalo nov
povod za nov spor med Londo-
nom in Moskvo.

ZANIMIVO ZA VSE

BILJE. - Ni še dolgo, ko je pri nas roka pravice dosegla dva sloviča komunista, komandanla VDV, tovariša Beča in komisarja Jaka. Bila sta skrita v jani za epno, a tudi to jima ni pomagalo. Jaka je dobil strel skozi prsa, Beč pa se je sam ustrelil. Ta dva zlikovca imata na vesli veliko število umorov in drugih zločinov. Beč je moral druge in je ostal ubijalec do poslednjega dejanja.

OVCJA DRAGA. - Tovariš Januar, tolovaj in najbolj zagrizen komunist, ki je odgovoren za vse komunistično divjanje v tem kraju, je padel. Maščevalka smrt se smeje vsem, zlasti še vrhovom in priganjačem v OF.

KOJSKO. - Zadnjič so Nemci tukaj vjeli Toneta Orla, obveščevalca pri IX. korpusu. On sam je bil v neki hiši v prvem nadstropju, svojo brzostrelko pa je pustil v prtiličju. Ta je pokazala sled do njega. Ko so ga takole malo zasliševali, je dal prav zanimivo izjavo o Tolminskem glasu. Priznal je, da so tovariši najbolj jezni na Tolminski glas, ker prinaša toliko novic iz njihovega življenja in njihovega dela, ker tako strupeno napada terence in ker mu ni prav nič prikritega. Dejal je, da ljudje Tolminskemu glasu prav vse verjamejo, ker res pove vse po pravici. Pristavil je samo še to, da včasih le preveč smeši slavno NOV in POJ.

SV. LUCIJA. - V sedmi številki Tolminskega glasu smo popisali, s kakšnim navdušenjem je Burnikov Pepi zahajal na Lom. Mlači fantič je kaj brihtne glave. V Lomu pri svojih predavanjih se je tako temeljito zbrihal, da je sedaj lahko že javno nastopil kot govornik na Tribuših. Bajje je žel tak uspeh, da sedaj vsi Tribušani verjamejo, da bo konec vojne čez štirinajst dni, in ne čulijo nobene pomarnikanja več, tako vneto jih je znal Pepi prepričati, da so žrtve za svobodo potrebne.

Smo radovedni, če bo Pepi zdaj spet prišel na naše uredništvo in se nam lagal tako, kot se nam je pred meseci.

TOLMIN. - Zatoiminci so res lahko ponosni na svojo rdečo republiko. Saj imajo celo univerzo, ki pod Gogalovim vodstvom baje izvrstno posluje. Slušateljji te rdeče univerze pa niso samo Zatoiminci, celo ukažljivi Tolminčki se poslužujejo te izredne ugodnosti. Med časnimi gosti te univerze pa opazimo celo tolminske vrhove. Seveda so tem vrhovom zaradi reševanja težkih rdečih problemov že sem pa tja lasje osiveli.

Kako jim bodo osiveli še le tedi, ko jih bo ob koncu te rdeče tragikomedije ves narod vprašal, kako so se kaj zadržali v za domovino tako žalostnih dneh?

SOLKAN. - Doslej so tolovajski simpatizerji naše vasi vedno govorili, da naše časopisje laže in da samo komunisti govorje in pišejo resnico. Po vašem članku »O gospodu, ki ve...« pa se je mnenje spremenilo. Vse je hitro kupoval Tolminski glas in Goriški list, kajli listi gospod je bil tako točno zadel, da nihče niti najmanj ni dvomil, kdo neki bi to bil. Tako smo se torej prepričali, da naši slovenski glasili pišejo samo čisto resnico, ker jo pač poznata do vseh podrobnosti. Pobožne in nepobožne, mlade in stare tetke, ki se pridno okrog »nerdečih OFarjev«; kar je specialiteta goriške okolice, saj ves ostali slovenski narod teh dvoživk ne pozna več, so začle zdaj kokodakati, da je vaš list hujškač, poln političnih strasti in brezobziren napram tako častiljivim osebnostim, kakor so pač taki »rdeči zgolj rodoljubi«, ki iz same rodoljubnosti bojkotirajo celo slovensko časopisje in šolsvo.

Ker nas je zavednih slovenskih Solkancev pa dobro vemo, da je vaš list kar najbolj obziren in potrpečljiv, saj drugače bi ne bilo mogoče, da bi se tako svobodno kretalo toliko dobro znanih ljudi, ki podpirajo in zagovarjajo tako strašnega sovražnika človeške družbe sploh in slovenskega naroda še posebej, kot je prav komunistična in samo komunistična OF.

Manj politične strasti in več človečanske obzirnosti pa bi bilo treba listim, ki te reči drugim priporočajo. Ko so komunisti ubili dobrega fanta Julija Ceja, ti ljudje niso priporočali tolovajem nobene obzirnosti in jih tudi niso obsojali. Obsodili so žrtev, da je sama kriva smrti, ker ni šla v gozd. Tako sramotno so se zadržali, da so še pogreb nedolžne žrtve bojkotirali, dočim prirejajo cele demonstracije, ko pade kak komunist ali njihov hlapec.

Dobro bo, ako se spomnimo tudi na to, da prav ti »rodoljubi«, ki jih hrpeči narod kar nič ne gane, dočim kažejo zanimanje za vsako uš v tolovajskih hlačah, da prav ti rodoljubi odlanjajo slovensko šolo v Solkanu, kar nas slovenske starše kar najbolj boli.

BANJSKA PLANOTA. - Pred približno štirinajstimi dnevi so imeli slovenski in laški tolovaji v znamenju bratske sloge ter v znamenju srpa in kladiva skupen miting. S silo so navlekli skupaj večje število ljudi, ki so morali poslušati modrosti rdečih komi-

sarjev. Ko so govorili slovenski pobalinski komisarji, so morali tolmači vse prevajali laškimi banditom. Govore laški banditov pa ni bilo treba prevajati, ker igrajo ti na Banjski planoti vlogo gospodarjev, naši pa samo vlogo podrejenih. Ker so naši banjsko planoto itak odstopili rdečim laškim capinom, nimajo tam več kaj iskati. Da bi to tovarišice tudi simbolično pokazale, so na italijansko zastavo prišile rdečo peterokrako zvezdo ter zastavo izročile komandanlu laške brigade. On jo je vzel in z njo ponosno pomahal, v znak, da je na tej zemlji on gospodar.

Tovariš Bevk! Kaj bi k temu počenjanju in prokletemu prodajanju tega, kar nam je najsvetlejšje, rekel tebi in tvojim trabantom kaplan Martin Čedermac?

KANAL. - Te dni so tolovaji nasilno mobilizirali zdravnika dr. Marinčiča iz Gorice, ki je opravljal tudi službo občinskega zdravnika v Saloni in v Kanalu. Tako so oropali srednjo soško dolino edinega zdravnika, ki je hodil v naše kraje zdraviti ljudi. Kanal je res po pravici lahko navdušen za tovariše. Najprej so spustili v zrak šolo in tako onemogočili šolski mladinski redni potok, nato so odpeljali in ubili priljubljenega župnika Diska, nazadnje so jim ugrabili še edino zdravniško pomoč. Ljudje se sprašujejo, po kaj bodo tovariši prišli prihodnjič.

CERKNO. - Tolovaji so vsi iz sebe, ker jim je te dni neznan letalo metalo dokaj stroge in svarilne letake, v katerih jih opominjajo, da naj pazijo, kaj delajo, ker bodo morali za vse odgovarjati. Odgovarjali da bodo tudi za orožje, ki jim je bilo poslano. Komisarji so seveda hitro zaplenili nezaželeno pošiljko, da bi morala pri njihovih borbah še bolj ne padla in da bi ljudje še bolj grdo ne gledali nanje.

ŠTANDREŽ. - V noči od dvanaestega na trinajsti december so komunisti ubili mladega fanta Žorža Dušana. Kot po navadi so opravičili svoj zločin na ta način, da so razkričali o njem, da je bil fašist. Ljudem se zdi zelo čudno, saj so ubitega vsi dobro poznali.

Tudi sv. Miklavž je letos obiskal naš kraj. Otroke in odrasle je lepo obdaroval. Pohvalil je tudi naše majčke, ker se v šoli tako lepo učijo.

BOVEC. - Pred tednom je dospela na bovško višja tolovajska komanda. Povprašala je najprej po okrajnem načelniku. Nikjer ga ni bilo! Kam je šel? Kje je? Ves trud je bil zaman. Nobenemu ni

bilo znano, kje neki se nahaja najvišja bovška oblast. Takoj so razposlali patrole na vse kraje. Tovariši, ki poznajo tovariša Borjana, (Spontarjevega Pepija), torej našega Okrajnega načelnika, so jo takoj mahnilo proti gostilni. Pred gostilno pa zagledajo neko pošast, ki se premelava po snegu in ne more vstati. Približajo se. A čudo! Sam tovariš načelnik je kot krava pijan ležal pred njimi. Kaj naj storijo z njim. Usmljeni tovariši so ga dvignili in ga peljali pred komandanla. Ta ves nevoljen gleda Dorjana kakor prikazen pred seboj. Kaj naj počne z njim? Kako naj se razgovarja z njim o važnih stvareh? Nemogoče je. Zaradi tega se komendant razsrdi in degradira slavnega načelnika.

Tako so torej Dorjana odlikovali. K njegovemu napredku mu izrekamo iskrene čestitke. Upajmo, da mu bodo po 20-letnem delu za komunizem višje komande v svobodni republici izkazale zasluženost čast in slavo.

GORICA. - Pretekli teden je bilo. V neki znani gostilni blizu stolnice se je zbralo nekaj domobrancev, da bi se oddahnili ob kozarčku dobrega vipavca. Nemalo so se začudili, ko so slišali neko frkljo, kako je vprico drugih deklet zabavljala čez domobrance in belogardiste. Tudi to je znala povedati, da je bilo lelošnje miklavževanje v Gorici le belogardistična propaganda.

Ta gostilna nam je že delj časa znana. Znan nam je tudi gospodar, nekdanj Savojec, danes komunist, jutri pa kaj drugega. Klanjali in smehljali se zna vsem, enim kot drugim. Njegova žena pa je znana kot zagovornica komunističnih zločinov, in komaj čaka rdeče svobode. Bog daj, da bi se ji ta želja izpolnila, bomo videli, če bo imela potem še tako zalita lica. Za OF ta rejena gospa tudi ne žrtvuje kdo ve kaj, saj so vsi njeni hrije sinovi doma, namesto da bi šli v gozd trpet in umirati. Kljub temu jim mi predlagamo, da naj jo čim prej pobrišejo tja, ker sicer se utegnejo zameriti rdečim. Seveda, črna borza bolj nese. Tudi sorodniki, ki so tam na gostilni so izredno marljivi zagovorniki komunistov. Večje število kurirk, sumljivi gluhonemec in še kaj podobnega so v tej gostilni stalni gostje. Ko bo prišel čas, bomo o tej gostilni povedali še marsikaj.

GORENJA TRIBUŠA. - Pri nas so tovariši napravili precejšnja skladišča iz različnega blaga, ki so ga nakradli v Ajdovščini in Vipavi. Zanima nas, ali bodo tovariši tudi nam kaj razprodajali ali bodo kar med seboj po »bratsko« razdeljali.